

पछौटे डढुवा

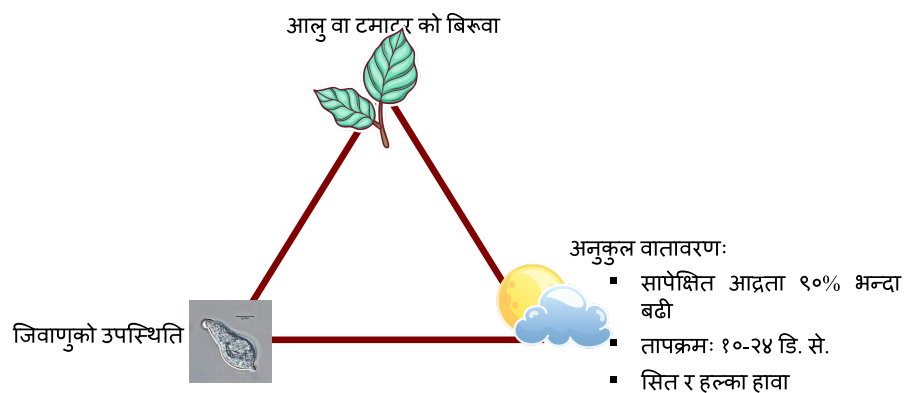
रोगको बारे:

पछौटे डढुवा (Late blight) गोलभेडा र आलुमा लाग्ने दुसीजन्य रोग हो । यो रोग फाइटोपथोरा इन्फेस्टेन्स (*Phytophthora infestans*) नामक दुसीबाट लाग्ने गर्दछ । यस रोगले बिरूवाको पात, डाँठ र फलमा आक्रमण गर्दछ ।

यो रोग एउटा बिरुवामा लागिसकेपछि अत्यन्तै चाँडै लगाएका सम्पूर्ण बालीमा फैलिएर उत्पादनमा ठुलो नोक्सानी पुराउने सम्भावना हुन्छ । सन् १८४५ देखि १८४७ को अवधिमा आलुमा देखापरेको पछौटे डढुवाको कारणले आयरल्यान्ड देशमा भोकमरी भई १५ लाख मानिसहरूको मृत्यु भएको थियो भने उत्तिकै संख्यामा मानिसहरू बिस्थापित भएका थिए ।

डढुवाकोलागि अनुकूल परिस्थिति:

- **पातमा देखिने लक्षण:-**

पातमा हल्का खैरो तथा गाढा हरियो दाग जस्को चारैतर्फ हल्का पहेलो रंगको घेरा देखापर्दछ। पातको तल्लो सतहमा सेतो दुसी देखापर्दछ। संक्रमण बढ्दै जाँदा गाढा खैरो वा कालो दागहरू बढ्दै गई पुरा पातहरू नै डढेको जस्तो देखिन्छ।

- **डाठमा देखिने लक्षण:-**

सुरूमा डाठमा पानीले भिजेको जस्तो स-साना काला थोप्लाहरू देखा पर्दछ। त्यस्ता थोप्लाहरू विस्तारै बढ्दै गई बिरुवाको पुरै हाँगा वा काण्ड नै गाढा कालो खैरो रङ्गको हुने गर्दछ। अन्तमा बिरुवाको सम्पूर्ण डाठ नै ओईलाएको जस्तो देखिन्छ।

- **फलमा देखिने लक्षण:-**

गोलभेडामा फलको भेदोको नजिकै गोलाकार घेरा जस्तो गाढा खैरो दाग वा थोप्लाहरू देखिन्छ। रोगको संक्रमण बढेपछि त्यस्ता थोप्लाहरूले फलको सम्पूर्ण बाहिरी भाग ढाक्दछ र फल चाउरिन थाल्छ।

रोकथापका उपाय:

- डढुवा अवरोधक वा सहन सक्ने जातहरूको प्रयोग: जस्तै जनकदेव, खुमल सेतो-१, खुमल रातो-२
- रोग रहित स्वस्थ बीउ आलुको प्रयोग
- डढुवा रोग लाग्न शुरु भएमा तुरन्त सिंचाई बन्द गर्ने वा कम गर्ने ।
- रोगको लक्षण फाटफुट देख्नसाथ मान्कोजेब ७५% डब्लु पी (कन्ट्याक्ट) युक्त बिषादी एम ४५को २-३ ग्राम र कपर अक्सिक्लोराईड ५०% डब्लु पी ३ ग्राम १ लिटर पानीमा मिसाएर ७/७ दिनको फरकमा ३ देखि ४ पटक सम्पूर्ण बोट राम्ररी भिज्ने गरी छर्कने ।
- क्लोरोथानोनिल ७५% डब्लु पी १.५ ग्राम प्रतिलिटर पानीमा मिसाएर बिरुवा भिज्ने गरि छर्ने ।
- डढुवा रोग बढ्न थालेपछि मेटालेक्सिल (सिस्टेमिक) युक्त बिषादी क्रिलाक्सिल १.५ ग्राम लाई १ लिटर पानीमा मिसाई १५-२० दिनको फरकमा २/३ पटक छर्कने । वा
- फेनामिडोन १०% डब्लु पी + मान्कोजेब ५०% डब्लु पी १ ग्राम प्रति लिटर पानीको दरले प्रयोग गर्ने ।

सन्दर्भ सामग्री :

1. Nepal Agriculture Research Council. (1999). Late blight Disease (In Nepali). Potato Research Project, NARC, Khumaltar, Lalitpur.
2. Plant quarantine and pesticide management center. (2020). Identification and Management of Major disease, pest and disorders of important crops. (In Nepali). Hariharbhawan, Lalitpur, Government of Nepal.